

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vsa leta 8 g. — k.
" pol leta 4 " — " "
" četrt " 2 " 20 "

Po pošti:
za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — " "
" četrt " 2 " 60 "

SLOVENSKI NAROD.

Oznanila:

Za navadno trisopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 " " " " 2krat,
4 " " " " 3krat,
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 80 kr.

Vredništvo in opravištvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo

Primerno premišljevanje.

I.

Vsemu svetu nesramno razglaševane pojedine v slavo poslednje zmage na Francoskem; neskončno veselje in prusko-nemških pesnj radostno prepevanje v teh prilikah; kreketanje dunajskih in družih, s pruskimi novci podkupljenih novin, ker se je avstrijska vlada nekatere tacih prusko-nemških demonstracij po Avstriji samo polovično uredovati drznila; to boječe postopanje avstrijske vlade same, če tudi jej ne more biti neznano, poleg novin po vsem a še zlasti po nemškem delu našega cesarstva raztreseni Prusi neboječe po konci nosijo glavo, ne samo ne tajč nego v preglasnih govorih zasobnih in javnih oznanjujč, da pot pripravljajo Moltku in Bismarku, vse to nehoté sili v resnobno premišljevanje; sili, da se človek vpraša: ali je res Avstrija že Prusom pokorna država? Kako je to, da je tako globoko padla? Kam je izginila stara avstrijska tolika sreča, da so celó prigovori o njej pripovedovali?

Avstrija se je imenovala ostmark, ostreich, kar znači: vzhodna meja, vzhodna država. Kulturno-zgodovinski nálog te države je oznanjalo njeno ime samo. Osnovani so jo, da zapadno, pač najprvo nemško izobrazenost, kakoršna in kolikoršna si je tedaj bila, zaslanja vzhodnim barbariskim narodom: Magjarom, Mongolom, Turkom itd. Nemci so jo torej postavili za stražo na vzhodu. Ta je bil namen, ta nje prvi in pravi nálog. Rastla in uspehovala je tako, da je mnogo vekov do 1806. leta gospodar avstrijskih zemelj bil tudi vselej nemški cesar ob enem. Ker je Avstrija na meji ustanovljena, zato je polagoma pód-njo prišlo več tujih nego nemških plemen, zlasti Slavenov in Magjari. Svojemu nálogu je z raznimi pripomočki in razno ustrezala do Karla VI. (1711—1740). Dokler je ustrezala svojemu nálogu, bila je potrebna, ker je imela kulturno-zgodovinski namen; a dokler je imela tega, imela je ob enem gotov obstanek. No kader je izgubila kulturno-zgodovinski nálog, izgubila je z njim tudi gotovost svojega obstanka. In to se je zgodilo baš za

Karla VI. Divji narodi so bili vsi ali daleč odvrnjeni ali upokorjeni, pokrščeni ter v odgojilo dani zapadni omiki, — Turki, prej najgrozovitejši mejási — tako oslabéli, da pozneje že nikoli niso mogli pretiti zemljam kake evropske države. Bila je torej Avstrija dospela do svojega smotra, in trebalo je, da si poišče novega dela, če ne misli odstopiti z odra.

Baš ob tem času pride še druga, zeló važna dogodba, kakor bi hotela po sili kazati, da se bliža vsa drugačna avstrijska doba. Karel VI. namreč ni imel nič moškega rodú, in zato je utrdil pred svojo smrtjo nov državni zakon, pragramatično sankcijo imenovan, po katerem je tudi ženski rod habsburškega kolena mogel nasledovati, in sedéla je za njim njegova hči Marija Terezija na prestolu. Ker je Avstrija pod Karlom VI. bila na razpotji, kakor stari grški junak Heraklej, pač ni moglo biti dovolj, da je pragmatična sankcija samo ugotovila nasledovanje habsburškim hčeram; še bolj je trebalo, prihodnji avstrijski politiki določiti novo cesto. A to je zamudila ter nakopala si na glavo greh, kterege se morebiti nikoli ne izpokori; kajti vse poznejše avstrijske nezgode imajo korenino v tej in samo v tej dobi. Če kdo vpraša, ktero cesto je država mogla izbrati svoji prihodnji politiki, odgovarjamo, da je imela svojo osodo sama v roci, ker sta jej bila na izbiranje dana dva spasilna poti, in sicer samo ta dva. Prvi je bil: ostaviti Madjare in Slovane ter krepko se okleniti samo edinih Nemcev. Drugi pot je bil: ostaviti Nemce in vse njih cesarstvo, ostaviti celó dunajski prestolni grad, premekniti se najprvo v Pešto in izbrati, — ne Magjarov nego edine Slavené. Samo ob sebi se umeje, da bi se bilo treba z Magjari deti v nekako razmerje, ktero bi novi državi bilo vgotovilo pokojen razvoj. Kako bi se bila ta res jako težavna stvar dala zvršiti, ni zdaj naše vprašanje; to bi naj bila tedanja avstrijska skrb, ker je ležala na tehtnici avstrijska bodočnost.

Vemo, da bi se bila vsa doba Karla VI. morebiti celó brohotno smijala tacemu koraku, a denašnji svet

bi se čudil njegovi neizmerni modrosti. A temu je bilo treba moža nenavadno krepke duše, ktera se ne ustraši največjih težav, moža nenavadno bistrega uma, kteri ne vidi samo, kaj se godi za saboj in okolo sebe, nego zre tudi naprej vsaj za stoletje naprej. Te vrste moža takrat Avstrija ni imela; zato je ta korak nikomur niti na misel ni prišel. Kar velikan more, tega pritlikavec ne more.

Utegnil bi nas kdo zavrtni: kako se čudimo, ako si Avstrija ni hotela izbrati nobene izmej obéh omenjenih cest, ker znamo, da niti posamezen človek rad iz rok ne dá, kar ima, a kamli da bi država ktero zemljo samohotno žrtvovala, še posebno v tistih letih, ko so vladarji menili, da so dežele tako brezozirno njihove, kakor so tedaj bila posamezna zemljišča, brezozirna last mogočnih graščakov. In kdo je tačas kaj v čislú imel zlasti Slavené, o kterih so morebiti že Karlovi nemški vrstniki sodili, da jih polagoma vse požere grmansko morje, ki jih je bilo že toliko v se potegnilo! Če torej nemškimi Habsburžanom nikako ni bilo ostaviti pokrajin, po kterih žive Magjari in Slaveni, ki so bili tedaj vsi menj omikani, menj samosvesti nego zdaj, še mnogo teže si je misliti, da bi se bili odtrgali od Nemcev, h kterim jih je vezala, kri jezika in tradicija!

Kaj dokazuje vse enako vgovarjanje? Zgodovina poznejših dob uči, da če kaj dokazuje, nam dokazuje samo to, kar smo poprej tudi že mi poudarili, da je namreč bilo pravo avstrijsko razmerje z meglo odeto, njene životne moči pravi ogenj v pepelu skrit vsem tedanjim očem. Kader tone ladija, brodniki izmečo blaga, kolikor se jim ga zdi treba, da ostalo otmo; samo da je tudi imeti brodnikov tacih, kteri znajo, kdaj res preti pogibelj, kdaj ne. Ali ni Avstrija po Karlu VI. najbolj sama kazala, da je nje stališče nenaravno? Ali ni z ene plati zaradi Nemcev na vse druge svoje narode tako malo gledala, da bodo to še nekterih sto let bridko čutili, a z druge plati zaradi svoje domače oblasti tudi za nemškega cesarstva posle tako malo skrbel, da je to breme naposled samo padlo z njenih

Listek.

Francozi pod Napoleonom Bonapartom 1797. leta prvič na Slovenskem.

(Iz Vodnikovih „Ljubljanskih Novic“ 1797. leta.)
(Dalje.)

Princec Karel.

Včeraj po pol dne ob petih (17. svečana 1797. l.) sta se v Ljubljano pripeljali njiju kraljevi visokosti princec Karel ino princec Ferdinand. Princec Karel ide z Laškega čez Gorico, ino gre na Dunaj. General Bellegarde hodi z njim. Princec Ferdinand ga je do le-sem spremil, pak ne gre dalje. Princec Karel je doli stopil v oštariji „Wildenmann“ na placi. Purgarji ino strelci so z bobni ino muziko na placi v paradi stali. Plac je bil poln ljudi. Vse je vpilo: „naj živi princec Karel!“ Princec je k oknu stopil, priklanjal se ino zahvalil. Ljudje so mu zdravje voščili ino od veselja kričali: „dolgo živi princec Karel!“ Zvečer je bilo po Ljubljani vse razsvetljeno: na rotovži je gorelo osemdeset lamp z oljem, po hišah na vsakem okni po dve ali tri sveče, bakle ino nestne laterne. Po placi se je videlo, kakor da bi dan bil. V teatri so pesem od cesarja peli ino še en pristavek od princa Karla.

(Vso to cesarsko slavodatko, ki jo tudi nahajamo v Vodnikovih, ob Matičnih stroških izdanih pesmih, poslovenil je bil prvi ter potem v svojih „Novicah“ natisnil baš Vodnik sam. Pristavek o Karlu, rekše zadnja kitica slavodatke, bila je taka):

Trka nam Francoz na vrata,
Dobri Fronc za nas skrbi,
Pošlje svojga ljub'ga brata,
Karel rešit nas hiti.
Z nami sta estrajška orla;
Premagujta vekomaj!
Var' bog Fronca, varuj Korla,
Srečo, zdravje bog jim' daj!

Vse je njega (Karla v gledališči) čakalo; ali on ni mogel priti, ker že dve noči ni spal ino se od Kordrojpe iz Forlanije noter do le-sem v eni sapi pripeljal. Ob šestih zvečer sta oba princa še le kosila. Po noči je Karel dobro spal ino že zgodaj spet na nogah bil, dve pismi pisal ino denes ob pol šestih zjutraj v kočijo sedel. Purgarskim ino strelskim stražam se je zahvalil, da so čez noč pri njem čuli, rekel, da mu dopadejo, da so lepo oblečeni ino dobro izučeni. Vse mu je srečno pot voščilo ino vpilo: zdrav bodi princec Karel! Vivat! Bodi naš Lavdon! On je odgovoril: „z bogom, ljubi moji! Spet se bomo videli.“ —

Zdaj se pelje noter do Pruka na Muri. Ne bode dva dni spal, ampak še le tam počival. Potej gre dalje na Dunaj, kjer bodo sklenili, kaj je za naprej storiti.

Princec Karel je še le v pet ino dvajsetem leti svoje starosti, srednje postave, droben, redkih las, rajnikemu cesarju Jožefu podoben, zastopen, prijazen, hiter ino srčen. Pozna se mu, da je neutrujen vojščak; obraz je že začrnel, život že na vojski utrjen. Kamor je do zdaj prišel, bila je sreča z njim. Bog mu daj tudi na Laškem premagati ino nas iz nadloge rešiti!

Nadaljevanje.

Predno so njih kraljeva visokost princec Karel k laški armadi prišli, bila je ta ista na ta kraj vode Talijamenta prestavljena, posebno zato, da bi malo počila ino pomoči čakala. Na ti stopinji je princec vojsko našel, kadar je k nji prišel. General Hohencoleru je stal s prednjo vojsko pri reki Piave ino imel povelje, dokler bo mogoče, tam se držati; le takrat bi se smel brez boja nazaj potegniti, kadar bi sovražnik s preveliko močjo pridrl. Ravno nekaj poprej je sovražnik v on kraj Piave pri Trevisu ino Bassanu pomoč nabiral, katera mu je od doma, od Rajne ino iz papeževe dežele prihajala. Pomoč pak, katere je princec čakal, ni mogla ob času dojeti, da-si je neutegoma hitela. Sovražnik se je tedaj na svojo

ramen? Dvema gospodoma se ne da služiti, ker se navadno obema slabo streže. To nas uči avstrijska zgodovina po pragmatični sankciji. Ako bi Avstrija bila tedaj prestopila k samim Nemcem, še zdaj bi na glavi nosila venec nemških cesarjev ter zdanja grozovita pruska moč bi ne bila večja od bavarske. — Nemci bi se bili naravneje združili pod Habsburžani nego zdaj pod Hohencolerji; ako bi se bila prijela edinih Slavenov, s katerimi bi stokrat laže bilo ukrotiti Magjare nego bode z Magjari upokoriti Slavene, kar brez dvoma pokaže zgodovina bodočih let, imela bi denes morebiti že Carigrad ter vse naše južne brate s Čehi in Slovaki vred, — s kratka, bila bi po velikosti za rusko prva slavenska država na zemlji, edina v zapadu, niti bi se jej Nemcev ne bilo treba nikakor bati. Kar se tedaj ni zgodilo, to se zdaj ne da pristoriti.

Že za Karla VI. hčere, Marije Terezije, pruski kralj Friderik II. Avstriji vzame Sleško; nekoliko pozneje se razdeli Poljša, ktere celoto je bilo Avstriji na svojo korist braniti do poslednjega novca, ker po tega kraljestva propadu je Ruska svoje granice raztegnila do avstrijskih dežel in poleg stare Avstrije še mogočnejše narastla druga mlada nemška država, narastla je Pruska. — O cesarji Jožefu II., Marije Terezije sinovu, tu ter tam res čitamo, da je baje hotel prijeti se ali samih Nemcev ali samih Slavenov zdaj, ko je že bilo davno prepozno; a Kavnic da mu je svetoval gospodariti, kakor so njegovi predniki gospodarili. In stvar je ostala, kakoršna je bila; samo Slaveni so se jeli načeloma nemčiti.

Dopisi.

— rps. — **Iz Ljubljane**, [Izv. dop.] Šestnajsta predstava dram. društva nas je razveselila s po gosp. Josipu Starétu prav okusno iz češčine prestavljeno veseloigro „Telegram.“ Predstava je bila odlična, vkupna igra gladka, da se sme društvu svetovati igre enake baže pridno predstavljati. Mej krasnim spolom ste se odlikovali posebno gospici Brusova in Jamnikova. Moški nalogi so bili vsi v zanesljivih rokah, kar se pri gg. Nollu, Šušteršiču, Kajzelu in Jelocniku po sebi umeva. Da se je igra vjemala z resnico, so govorili vsi v igri nastopujoči železniški uradniki in kondukerji nemški — kakor jih v resnici brez izjeme čujemo. Igro „Po plesu pozabljeni“ je rešil pogina gospod Kajzel, kteri je jako srečno oponašal tržiško narečje. Od gospe Odijeve bi se nadejali manj omahljivosti. Opereta „Pred lovsko hišo“ je jako melanholična igra, da človek skoro misli, ka čuje kašljati Raupachovega mlinarja. Gosp. Heidrich se je skazal pri prvem nastopu kot izvrstnega pevca in igralca, da se more za to izdatno moč dramatičnemu društvu le čestitati.

Gospica Neugebauer-ova in gosp. Meden sta zadovoljila gledé petja in igre. Posebno hvalo pa zasluži možki zbor, ki so jako srečno odlikuje memo pri nemških predstavah navadnega javkanja. —

Volitve v 3. in 2. razredu so končane, zvršile so se, kakor je želel nemškutarski odbor. V 3. razredu se je udeležilo kacijh 80 volilcev, toliko je namreč v tem razredu nemčurjev; v 2. razredu je bilo komaj 10 volilcev izmej mestjanov in trgovcev, vse drugo pa zgolj uradniki in penzionisti. Vsa volitev je bila tako natihem, kakor Tominci ko so še tobak nosili „kontreband“. Bolj viharna pa je bila zadnja seja glavnega volilnega odbora nemčurjev. Ko je namreč Dežman prebral imena pri poskusnih volitvah odobrenih kandidatov, se dvigne gosp. Peter Lassnik in protestira, da se je postavil za kandidata gosp. Bürger, kteri se i Lassniku s tem na smrt zameril, da ga iz ljubavi d svojega tasta gosp. Holzerja (kterega je za namečel g. Lassnik imenoval klerikalca) dvakrat ni bilo pri volitvah za deželni zbor. Pa ker je g. Lassnik mej nemčurji le doprvak, njegov glas ni prišel v Dežmanov nebesa in gosp. Bürger se je volil v mestni zastop. — H koncu kaj pikantnega. Do slej smo mislili, ka j. moškemu pevskeemu zboru čitalnice naloga, gojiti slovensko petje. Dne 6. marcija 1871. leta po Kristoven rojstvu pa smo sprevideli svojo desetletno zmotu, kaj ta dan so peli čitalniški pevci v Kozlerjevi pivovarni v Šiški nemške pesmi. — Le tako naprej!

Iz Novega mesta, 5. marca. [Izv. dop.] Morda je že marsikdo pozabil na nas Novomeščane, ker n. bilo tako dolgo v „Slovenskem Narodu“ nijednega dopisa od nas, vkljub temu, da bi morali ravno mi, ki imamo novo organizirano realno gimnazijo in četiri nemške profesorje za izobraževalce zgolj slovenskih dijakov, pozornost slovenskega sveta na se obračati.

Prvo, kar bi se imelo posebno grajati, je to, da se v naši čitalnici prerado nemški govori. Dragi rodoljub! kedar o kaki svečanosti stopiš v lepo okinčano dvorano, precej si misliš, to je poslopje v resnici posvečeno narodnim muzam, in ko zagledaš obilno množico mladih in starih, vzraduješ se kakor pravi rodoljub, misleč, to je ljudstvo, ki zna v pravem smislu slaviti zasluge svojih veljavnih mož. Pa počkaj malo in videl bodeš, da to ni čitalnica in da si ta množica ni prišla iskat duševne hrane, nego da je to poslopje, kjer se novomeška gospoda nemščine vadi, kajti kmali ti bode donelo na uho: Guten Omt! Damen rechts, Herrn links! itd. — No pa se še nekdo poganjaj za slovensko uradovanje, čemu pa? Saj slovenskega jezika še v čitalnici nočemo trpeti, pa ga bodemo v pisarnah!

Gospoda novomeška! pomislite, da s takovim ravnanjem rušite, kar so težavno zidali naši narodni voditelji. Dobro si zapomnite! da človek, kteri se sramuje materinega jezika, ne zasluži, da ga zemlja nosi in po-

snemajte vrlega čitalničnega predsednika g. Mohorja in več drugih, kterim se ne studi slovenska beseda. Bog daj! da bi poslušali moj glas, potem ne bode več blebetal zagriznen novomeški nemškutar — — pred svojimi tovarši: Büsst boss meine Herrn, vor boss i ameisten fercht? — — Vor die Sokolci und vor die Cholera, nego bodo še nekaj dostavili: Meine Herrn! i fercht ameisten vor die Sokolci, vor die Cholera und vor die Čitalnica.

Najvažnija novica na našej gimnaziji je, da se novi profesorji slovensčine učé.

Iz Ljutomera, 11. marca. [Izv. dop.] Da je lutomerški okraj že tistokrat, ko se je razglasilo, da gospod Höchtel semkaj za notarja pride, to vest mrzlo a nevoljno sprejel, je že znano; pa dozdanje njegovo ravnanje nas nikakor ni prepričalo, da smo se motili njem. Koj iz početka svojega uradovanja je razposlal glas na vse tukajšnje županije, da hoče na zahtevanja slovenskim strankam v slovenskem jeziku postreči. Pa ta razglas na slovenske županije bil je nemški. Na to so mu hotele tukajšnje županije nezaupnico poslati, ali tukajšnji narodnjaki so odsvetovali, dokler ne bi on dejanjem pokazal, kak ptiček je. To se je popolnoma zvršilo; ne samo da ni svoje obljube izpolnil, temuč pokazal se je popolnoma sovražnika naše narodnosti, car se iz sledečega vidi.

V neki pritožbi na višo sodnijo v Gradcu piše on ned drugim tako-le: „Jaz pripoznam, da tukaj prebiva močna stranka, ki tirja, da bi se samo slovenski uradnovala, in da se nemški jezik popolnoma iz uradnije n šole iztrebi; tej stranki pa jaz nikakor nisem „prijatelj“. *) — Tako piše javni bilježnik na predpostavljeno višo sodnijo, od ktere smo že dobili ukaze, da se slovenski jezik med slovenskim ljudstvom mora v c. k. uradnijah kot uradni rabiti. Ta gospod tedaj, ki od slovenskih žuljev živi, si predrzne v takem episu izreči, da on ne more biti prijatelj stranki, ki jo pripozna sam, da je močna, in od ktere ve, tako dobro kakor mi, da za njo, izvzemši ljutomerske nemškutarje, celi okraj stoji; pa samo zato ne, ker se ta stranka predrzne tirjati to, kar tukajšnjemu ljudstvu po božji in človeški pravici pripada. On tedaj ne more biti prijatelj tukajšnjega ljudstva, a ljudstvo bi moralo do njega zaupanje imeti, kar s svojimi mnogovrstnimi tožbami in pritožbami, o kterih hočemo o svojem času govoriti, siloma doseči namerava. Vendar ljudstvo pozna svoje prijatelje in sovražnikom bode vselej hrbet obračalo. — Ko je gospod Höchtel zgoraj omenjene besede pisal, hotel se je menda od ene strani svojim višjim predpostavljenim prilizniti, ker vsled skušnje ve, da je kaj takega zgorej vselej imelo uspeh, od druge strani pa je hotel tukajšnje narodnjake sramotno denuncirati. Koliko da je eno ali drugo dosegel, se bode

*) Tedaj sovražnik.

Pis.

vikši moč zanesel ino v treh razdelkih proti generalu Hohencolernu dalje mahal. Ta se potegne proti mestu S acilu nazaj. Sovražnik ga popade 12. dan sušča; drugi razdelek gre čez Porto buffole ino hoče njemu za hrbet priti. Boj je bil dosti hud. Soldat se je dobro držal ino sovražnik ga ni v beg pognal; vendar je general za dobro spoznal, po noči se nazaj potegniti, da bi mu on za hrbet ne prišel. Gre tedaj čez Portenon v Valvasone nazaj ino se boja ogne. — 15. sušča gre na to stran reke Talijamenta. Princ potegne vse vojake vkup; samo nekaj konjиков je na onem kraju ostalo.

Na 16. dan gre sovražnik od Valvasone proti nam ino prisili konjike na ta kraj prestopiti. Ker je Talijamento plitev bil, gredo francoski konjiki čez, za njimi pak pešči. Tem kraji se začne boj; ali ker je sovražnikov veliko več bilo, mogli so naši odjenjati. Tukaj je bil general Šulc ranjen ino ujet. Princ se je držal svojega sklepa, ne prej boja začenjati, dokler več pomoči ne pride; tedaj se je proti Gradišču ino Gorici nazaj potegnil. V tem so tudi naši pod generalom Lusinjano pri Longaru stoječi soldatje od preveliko več Francozov prijeti bili, dobro se branili, ali vendar bežati mogli. Tukaj je batalijon Mihelj Wallis veliko izgubo trpel. Generala Lu-

sinjana ino obrstlajtenanta U de smo pogrešili. Kaže, da sta ujeta.

Piše princ Karel iz Lipave, da je armada 17. dan sušča iz Palme nazaj šla. Ta beneški ograd ni mečen zadosti, tudi ne z orožjem previden, da bi se mogel držati; okrajina okolo ni pripravna, braniti se; torej so kraljeva visokost vojsko na ta kraj Soče ino v Gradišče potegnili, da so se dalje varno nazaj pomikati mogli, ker Soča je bila preplitva ino se je lahko pri pričujoči suši peš prebredla. Tudi ni kazalo poprej boja začenjati, dokler ni kaj več pomoči došlo. V tem je pomoč če dalje bližej prihajala, ino je imela prednja vojska pod generalom Merkanđinom 21. sušča v Beljak priti. V Trstu stoječemu generalu Pitoni je princ razločne povelja dal, kako se ima držati, kar koli se priključi.

Včeraj (21. sušča) je pošta (v Ljubljano) po navadi iz Trsta prišla, pisma prinesla, ino povedala, da do torca, to je do pred včeraj, še ni bilo okolo Trsta nikjer Francozov čutiti. Štirje soldatje so pri boji poleg Gradišča ušli, v Trst pritekli ino povedali, da Gorica je v nevarnosti, ino da boj pri Gradišči v on kraj Soče je bil za nas nesrečen. Na to je jelo po Trstu vse bežati, kar koli jih je strašljivih.

Zares jih je štiri dni le-sem toliko skozi Ljub-

ljano proti Štajerskemu bežalo, da je skoraj kočija za kočijo tekla, ino da je bil komaj na oštarijah prostor. Ti pripovedujejo, da je Gorica že pod Francozom; ali da so se naši v Rebernicah nad Razdrtim ustavili. Naša vojska tedaj stoji med Razdrtim ino Postojino.

(O tem „Ljubljanske Novice“ pozneje, 22. dan malega travna, tako govore):

V Gorico so prišli Francozi v ponedeljek, 20. sušča. Drugi dan so napovedali, da bodo varovali lastime ino vere; da ostane pri starih postavah ino navadah; da se jim more živež dati iz cesarskih ino deželnih prihodkov, ino so postavili 15 mož, goriško deželo vižati. Dano je pisano povelje generala Buonaparta, da noben francoski komisar ne sme v Goriškem nobene naklade delat, zunaj kar je treba za obdržanje ino živež francoske armade.

Kadar so se Trstu Francozi bližali, bilo je ostro prepovedano, da se ima vsak mirno pri pokoji držati, ne orožja nositi, po noči čez enajsto uro ne okolo hoditi, živeža nič iz mesta drugam prodajati, ne skrivati ga, nobenega neznanega brez pisma pod streho vzeti, štacune odprte držati, nobene reči dražejše prodajati ino ne draginje delati. — 22. dan sušča po noči je prišel francoski komisar Feliks Campana,

še le pokazalo. Kar pa se tiče njegovega kruhoborstva, občudujemo, da ima tako malo pravne svesti, da si ne more misliti, da ni tukajšnje ljudstvo zaradi njega, temuč on zaradi ljudstva tukaj; da vsaki, kdor plača, ima tudi prosto voljo izbrati si svojega opravnika; da od gradške nadsodnije osposobljeni in avtorizirani odvetnik ima glede sestavljanja pravnih pisem pri nas ravno take pravice kakor on, in še večje, ker bilježniški delokrog se ne razteza do pravice, tožbo sestavljati in stranke v pravnih rečeh zastopati, posebno v rednem ustmenem postopku ne, kar pa gospod Höchtel vse stori. Mi torej mislimo, da se bodo naši narodni odvetniki proti temu ustaviti vedeli in ne dopustili, da taki narodni nasprotnik, kakor je gospod Höchtel, tukaj vsa pravna opravila monopolizira.

© **V Konjicah** je bila dne 7. marca pri ondotni c. k. okrajni sodnici zanimiva obravnava. G. Scheicher krajni šolski ogleda v Vitanji je tožil tamošnjega kaplana č. g. Zorka zaradi žaljenja časti. Tožnik je namreč v vitanjski šoli prepovedal otrokom pozdravilo: Hvalen bodi J. Kr.; kaplan pa je bil to v pridigi 15. jan. t. l. omenil rekoč, da se je to v nekem trgu zgodilo, katerega pa imenovati noče. Pridigar je pristavil, da je „tisti ogleda“ to storil ali iz hudobnosti ali pa iz neumnosti — in ravno te dve besedi sta g. Scheicher-ja, ki je bil sam pri pridigi nazoč, tako hudo spekle, da je kaplana tožil „wegen Vorwurf von Dummheit und Rache“ (tako si je bil prestavil onadva izraza). Na 7. t. m. je bil postavljen obravnave dan. G. Zorka je zastopal konjiški odvetnik g. dr. Lederer, g. Schleicher pa je sam vodil svojo reč. Ker je tožnik prišel dobre pol ure prepozno, je dr. Lederer odločno zahteval, da se ima po §. 232. kaz. pr. z. obravnava končati, ker po tem §. se smatra izostanek tožnika kot odstop od tožbe — in tako se je tudi zgodilo. G. Scheicher je „skoz padel.“

Kakor se nam je pravilo, je neki g. dr. Lederer opravičil zaupanje, katero se v njega stavi. Prav radi priporočujemo tega umnega odvetnika slov. občinstvu. Tudi g. Wagner se je pri zgornji obravnavi s hvalevredno nepristranostjo obnašal.

Dr. X. **Od Save** 10. marca. [Izv. dop.] V nekaterih časnikih je bilo brati, da so liberalci svečano obhajali v Sevnici pruske zmage, tedaj na robu štirsko-slovenske dežele. Nam Slovencem je treba zvedeti, koliko je resnice na tem, da zvemo, kaj se godi na

drugi dan pak več generalov, oficirjev ino francoskih konjikov ino pešcev v Trst.

Predvčeraj (rekše 20 sušča) se je pri nec Karel (že drugič) tukaj skozi (Ljubljano) v Celovec peljal. Slšali smo, da je rekel, da od Trsta in Gorice ni take nevarnosti,*) temuč da Francoz skozi Pontabelj v Korotan bolj silo dela.

Ljudje iz Gorenskega pripovedujejo, da je Francoz skozi Pontabelj noter do Malborgeta v štrici svetih Lušarj predrl.

Včeraj (zopet 21. sušča) so na Ježico pri savskem mostu obilno strelnega praha pripeljali ino čez noč v cerkvi svetega Jurija hranili. Iz Ljubljane so vsi bolniki ino soldaški ranjenci na Štajersko prepeljani, tudi fantje soldaški ino špital. Majlandski uklenenci so denes proti Hrvatskemu peljani. Nove nune gredo v Velesovo. Dela se prostor za cesarsko armado, katere se bode tukaj nabirala.

Kar je boječih, šli so te dni iz Ljubljane ali na svoje gradi ali na Štajersko ali na Hrvatsko. Cesarske reči so tudi začele soldatom prostor delati, ino pojdejo na cesarsko povelje dalje v varnost. Tudi iz Idrije so denarji, srebro ino cinober dalje proti Gradcu prepeljani. Vsa priprava se dela, da bi morebiti kaj pri mogoči nevarnosti na škodo ne šlo.

Pomoč od Rajne je v Tirolih ino v Korotanu našim že obilno došla. Pravijo, da le-sem v Ljubljano ima tudi 1,300 mož denes ali jutri na pomoč priti.

Kar je soldatov iz Mantove tukaj okolo stalo, dalje so prepeljani, da bo prostor, dokler svoj čas dostoje, da bodo na vojsko smeli. (Dalje prih.)

*) Torej ali sam ni vedel, kaj se je uže bilo zgodilo, ali povedati ni hotel, da se ne bi ljudje preveč plašili.

naši slovenski zemlji; torej očitno tirjamo, da nam c. k. okrajno glavarnstvo v Brežicah to reč razjasni, katero mora vedeti, kaj se je z njenim dovoljenjem (to vsaj postava zahteva) v Sevnici godilo.

Časniki so tudi poročali, da je sevnški c. k. sodnijski adjunkt in začasni vodja g. Klauser očitno v nekem zboru izrekel, da se na Štirnem za to nič v slovenskem jeziku ne uraduje, ako ravno postavne naročila in upravne naredbe to zahtevajo, ker c. k. višja deželna sodnija v Gradcu daja skrivna nasprotna povelja. Mi ne moremo vedeti, koliko je na tem povelji resnice in tudi takega tihotapnega postopanja ne pričakujemo od višje sodnije, ktera je ravnokar za svoje podredjene sodnije do 50 različnih tiskanic priskrbela, ki so se že razposlale; torej prosimo sevnške rodoljube za natanko poročilo o tej zadevi, ker od sihmal ne bomo več trpeli, da bi vsak uradniček postavam se protivil in Slovencem v obraz pljuval. Če se ta reč uresniči, se bodo tudi potrebni koraki na višje oblasti storili.

Politični razgled.

Ustavoverneži hoté v državnem zboru vladi nekaj malega manj novakov dodaliti, nego jih vlada zahteva. Vlada je na to izrekla, da ne dá s seboj nič „barantati,“ t. j. si ne odtrgati najzadnje novaške butice. Iz tega hoté nekteri sklepati, da bode vlada državni zbor razpustila, ako bi nestoril, kar vlada želi, in komaj vlada to izvé, brž so se njeni organi visoko spodrecali ino delavno oklicali, da vlada noče tirati stvari do nobenega parlamentarnega konflikta. Iz te šare resnico ugibati, ne bodemo se trudili; vlada vsem strankom ponuja uganjke — ali je s tem državi pomagano, učila bo železna prihodnost.

Dunajska „Zukunft“ je te dni vedela praviti, da je cesar potrdil v deželnem zboru kranjskem izdelano šolsko postavo, ki bi imela v kranjski deželi vpejljati popolno ravnopravnost slovenskega jezika. Novica se do zdaj ni potrdila in vendar se v nekterih krogih dela mnogo veselega hrupa zaradi nje. Mi bi odsvetovali se prezgodaj veseliti. Če je tudi kranjska šolska postava potrjena, ostane nerešena še zmerom slovenska šolska ravnopravnost. Kranjska je namreč komaj tretji del vsega slovenstva, in ministerstvo bi tudi v najboljšem slučaju svojo narodno politiko snovalo po starem beraškem nedržavniškem kopitu.

Med tem ko je vlada v nekterih krajih prepovedala slaviti nemške zmage, smejo jih v drugih krajih slaviti brez vsake ovire. Kdor si to vé tolmačiti, naj se oglasi.

„Vaterland“ naznanja, da je Hohenwart začel dogovore z nekterimi odličnimi českimi velikimi posestniki. Po naznanilih tega lista je tudi Rieger v Beči nekaj opravil in se zdaj dogovarja v Pragi s svojimi rojaki, pak se zopet vrne k dogovorom na Dunaj. Omenjeni list na dalje pripoveduje, da se bodo v kratkem imenovali deželni ministri za Česko ino Galicijo in da bi bil dr. Rieger en tak nov minister. Tem govoricam zopet nasproti stojé druge, vsled kterih bi se bili Ogrji vsmilili naše brezimne Cislajtanije. „Pest. Lloyd“ namreč trdi, da je grof Andrassy brez vedenja cislajtanskega ministerstva cesarju začel razlagati nevarnosti, ki vsled sedanjih notranjih homatij žugajo vsej državi.

V soboto je narodno zastopništvo francosko sklenilo svoje zborovanje v Bordeauxu in začne 20. t. m. svoje parlamentarno zborovanje v Versailles — brž ko ne se preseli kasneje v Pariz, dasiravno je ze zdaj večina še proti preseljevanju. Pred preseljenjem je zastopništvo še demonstrativno sklenilo, da ostanejo zastopniki odstopljenih dežel vedno udje narodnega zastopništva francoskega. Sklep pač nima nobene praktične pomanjkljivosti in skoraj nekoliko sili na smeh.

V Parizu zdaj vse uničujejo, kar koli spominja na Nemce. Nemce, ki so že zdaj upali vrniti se v Pariz, s kratka preteplo.

Po telegrafičnih sporočilih se je londonska konferencija 13. t. m. tako pohlevno končala, ka-

kor je kričeče nastala, a pohlevno živela. Rusija je konferenciji kljubu dosegla, kar je hotela. Črno morje bode bržkone postalo prosto in Ruska bo smela na njem in njegovih obalnih početi, kar jej ljubo in drago.

Iz Rima se naznanja, da je prišlo do resnih razporov med liberalci in klerikalci. Vlada je s pomočjo vojakov posredovala in zaprla 20 oseb, med temi tudi enega duhovnika.

V Cirihiu se je ljudstvo odločno uprlo proti slavljenju nemških zmag, je naskočilo hišo, v kateri so se zmage praznovale, je žvižgalo, tako da je prišlo do resnih tepežev, pri kterih so jih mnogo ranili. Ljudstvo je napadlo tudi jetnišnico in izpustilo jetnike, med temi mnogo francoskih častnikov. Vlada je pustila vojake na ljudstvo streljati in jih je okolo 30 zaprla. Čudne prikazni!

Razne stvari.

* (Imenovanje.) Gospod Josip Kulot, profesor na gimnaziji v Gorici je odločen za šolskega nadzornika v okraji Gradiška.

* („Kriv.“) Tako se imenuje po gosp. dr. Prelogu prav dobro poslovenjena igra. Izvzemši neko malo hibo, bo vzbujala povsod zabavo in kratek čas, ker ima jako živahno dejanje in mnogo šaljivih momentov. Ne davno se je predstavljala v mariborski čitalnici na občo pohvalo. Med moškimi sta se odlikovala gg. Berdajs in dr. Prelog, krasni spol pa je bil jako srečno zastopan po gospoj Berdajsovi ino gospicama Škribe in Cirkelbah. Želeli bi, da smo skoro zopet deležni take zabave.

* (Jeziki.) Preračunilo se je, da se govori na celem svetu v 3064 jezicah. Na Evropo spada 587, na Afriko 276, na Azijo 937 in na Ameriko 1264 jezikov.

* (Cerkveno petje.) Na sv. Jožefa dan to je 19. t. m. se bo pela v slovenski cerkvi v Mariboru ob 10. uri dopoldne po gosp. Miklošiču stavljena maša. Naj prijatelji glasbe ne zamude poslušati to lepo kompozicijo, ktera bo donela iz 30 čilih grlov.

* (Uradniška spovednica.) Iz konjiškega okraja se nam piše: — V eni poslednjih številc je slavno vredništvo „Slov. Naroda“ razposlalo prav priležno vabilo, naj bi se od vseh krajev naznanila imena tistih c. k. uradnikov, ki so slovenskega uradovanja nezmožni. Precej dolgo že čakamo, pa doslej tistemu vabilu še od nikoder ni bilo odziva. Misel mi pride: Jože pa ti začni! In ker po svojih opravkih malo da ne vsak teden po dva- tri- in še večkrat pridem v konjiški trg in skozi njega, mi bodete radi verjeli, da ondotne c. k. uradnike vse prav dobro poznam. Zatorej vam tu le pošljem na razpolaganje vestno klasifikacijo omenjenega osobja — se ve da le glede znanja slov. jezika. Že naprej pa bodi povedano, da se značaja in drugih sposobnosti niže naštetih gospodov ni najmanje ne dotikam; edino le zmožnost ali nezmožnost slov. uradovanja sem pred očmi imel.

C. k. okrajna sodnija v Konjicah:

G. Jožef Pucher c. k. okr. sodnik govori slovenski za največo silo, slov. uradovanja pa je povse nezmožen, ker slovenskega niti pisati niti brati ne ume.

G. Jurij Wagner c. k. okr. sodnije pristav slovenščino le slabo lomi, ter je že zaradi tega slov. uradovanja nezmožen. Vendar pa se čuje, da se je v najnovejšem času začel slovenščine marljivo učiti.

G. Franc Kocmut c. k. zemlj. knjigovodja, naroden mož, je edini v celem uradu, ki pismeno slovenščino ume.

G. Richard Kronasser c. k. kancelist govori slovenski na pol, pisati pa ne ve, ni črke ne.

C. k. davkarija:

G. Jožef Witlaczil c. k. davkar (roj. Čeh) ne zna slovenskega ni besedice ne. Kakor Vaš ljuboznjivi g. Jordan pravi tudi on, da čl. 19. v finančnih uradih ne velja.

G. Jožef Lerch kontrolor ne ume nobene besede slovenske.

g. Martin Zemljčič asistent, govori dobro, tudi pisal bi za silo, pa ne sme.

Vidite, tako le je v konjiških uradih s slovensčino. Nočem delati nobenih dostavkov, le to še naj povem, da bi me jako veselilo, če mi eden ali drugi omenjenih gospodov dokaže, da sem ga krivo sodil.

Pri tej priložnosti ne morem si kaj, da bi ne omenil tudi konjiškega advokata č. g. dr. Lederer-ja. To vam je mlad mož, pa vrlo brihtna glavica, ves navdušen in vnet ne samo za svoj posel, nego tudi za slov. narod. Slov. pisanja popolnoma zmožen, strankam na njih želje prav rad tudi s pismi v domačem jeziku postreže. In kar je posebno lepo je to, da še vendar po „kristjansko rajta“ ter ne guli in žuli ubogega ljudstva, kakor je le prerada drugim advokatom navada.

Tudi g. Gottfrieda Schmida c. k. notarja ne smemo pozabiti. Cela njegova uradnija je sama gola nemškutarija. Se ve da če stranka vsakako zahteva slov. pismo, potem mora pač na tihem g. Kocmut pomagati — ubogi kmetič pa zato dva- trikrat toliko plačati.

* (Iz Konjic) se nam piše: da se je drugi shod ondodnega kat. pol. društva prav živahno vršil. Okoli 40 novih udov je pristopilo. Prihodnji shod bode v nedeljo 26. marca popoldne ob 4.

* (Rubeljni.) Nova „Presse“ pripoveduje, da uživa „Slov. Narod“ neizmerno rusko podporo, in da mi živimo samo ob ruskih rubeljnih. Stekli ljubljanski dopisnik tega lista je nam in našemu delovanju napravil najlepši kompliment, ki si ga moremo misliti. Iz hvaležnosti mu obljubimo, da mu za vsak rubelj, čegar sprejem od naše strani nam g. Dimitz količkaj verjetno dokaže, plačamo en prusk tolar.

© (Župan kmečke) občine v špitalski fari dobi od c. k. davkarije, ali kakor se bere v starih bukvah od „noterjemavca teh davkov“ nemšk dopis. Ali župan je bil 29. januarja v Konjicah pri prvem shodu tamošnjega kat. pol. društva, in tam je slišal in videl celjskega Šabedra slovenski dopis na imenovano društvo, slišal da so dolžne vse c. k. uradnije slovenskim strankam slovensko dopisovati; zatoraj pošlje nemšk dopis nazaj s pristavkom „da noče sprejemati tujščine in da je c. k. uradnik dolžen mu v domači bošedi pisati.“ Tako je izvrstno! Da, takov „nočem“, „nočemo“, to naj bi bilo vsem Slovencem edino in najboljšo zdravilo za vse nemškutarske uradnije.

Dunajska borsa 13. marca.

Enotni drž. dolg v bankovcih	58 fl 30 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	68 „ 10 „
1860 drž. posojilo	95 „ 70 „
Akcije narod. banke	7 „ 26 „
Kreditne akcije	260 „ 50 „
London	124 „ 85 „
Srebro	122 „ 75 „
Napol.	9 „ 93 „

Posestniki vrtov in prijatelji rastlin

naj blagovoljno obrnejo svojo pozornost na naš

najnovejši cenik

o rastlinah, ktereга vsled frankovanih dopisov zastoj in franko razpošiljamo.

V njem je bogata zbirka visokostebelatih in nizkih rož, jako lepe rasti, žlahtnih sadnih dreves, ovijalk (Schlingpflanzen), cvetastih (blumističnih) rastlin za vrte, kakor: fuksij, pelargonij, verben; bogata zbirka prožastih cvetlic (Teppichpflanzen) itd.

Karl Schmidt-ova vrtarnija v Ljubljani.

„SLAVIJA“

vzajemno-zavarovalna banka v Pragi

sprejema tekoj v službo nekoliko

potovalcev,

z najboljšimi pogoji.

Prosilci morajo položiti kavicjo v gotovini ali pa v državnih papirih. Natančneja izvestja podaja: Glavni zastop

(2) vzajemno zavarovalne praške banke „Slavija“ v Ljubljani.

Jan. Lad. Černy.

Knjige:

Slovenska kuharica

ali navod okusno kuhati navadna in imenitna jedila — založila in izdala **Magdalena Bleiweis-ova** v Ljubljani 1868 — še leži veliko število iztisov pri založnici in izdateljici.

Ta knjiga, edina te vrste v naši literaturi, je pisana z veliko skrbnostjo in pazljivostjo, tako da se sme vsaki nemški kuharici v primer postaviti; to spričevalo ji vsak da, kdor to knjigo pozna; naj bi ne manjkala

nobeni količkaj založeni slovenski kuhinji. Kdor jo želi kupiti, naj se obrne na gospo izdateljico v Ljubljani ali pa na opravištvu „Slov. Naroda.“ (2)

Decimalne in centimalne

(mostne)

tehtnice

se narejajo in prodajajo po najnižji ceni v tovarni

Franceta Pibrovca

v Kropi na Gorenjskem.

(6)

L. Zelzer v Ljubljani

pred mostom št. 45 ima v svoji štacuni zalogo umetniških izdelkov od

C. Giani-a iz Dunaja,

kteri so bili pri vseh dosedanjih razstavah tako tudi leta 1870 v Rimu, Kassel-nu in Gradcu odlikovani s prvim darilom za umetno tkane in vezene (štikane) izdelke.

V svoji zalogi ima zmirom obilo mnogovrstnih mašnih oblek kakor: kazule, pluvijale, dalmatike, velume, ciborne plajšče, antipodiume, burse, baldahine, štola, podkladke (polštre) za altarje, mrtvaške prte, kakor tudi

raznovrstno zalogo brokatov in blaga za cerkveno obleko, izdelano v čistem in nečistem zlatu in v svili.

Zaloga damasta za zastave (bandera) vsake širjave in različne baže, vrh tega platneno cerkveno perilo s pravimi platnenimi, ali pa tudi s pavalnatimi mrežami, ki se dajo prati.

Velečestiti duhovščini se priporoča

(8)

Na dalje pasice (porte), premi (franže), krepin, cote in mreže iz čistega in nečistega zlata ali tudi iz svile.

Križev pot, razne velikosti, izdelan po gosp. Führich-u prav umetno na platno z oljnatimi barvami.

Poleg tega se tukaj dobé cerkvene posode, orodje in obilo priprave, ki se prišteva cerkvenim rečem.

Vsi omenjeni predmeti se prodajajo po fabriški ceni.

Prejemajo se tudi štikarije za montiranje in se prav pazljivo izvršujejo.

z najodličnejem spoštovanjem

L. Zelzer.